

The image features a background with a world map in shades of blue and purple. In the top-left corner, there is a vertical rectangular area containing the flag of Armenia, which consists of three horizontal stripes of red, blue, and orange. The text "ERMENİSTAN SAĞLIK SİSTEMİ" is centered in the lower half of the image in a bold, black, sans-serif font.

# ERMENİSTAN SAĞLIK SİSTEMİ



# ERMENİSTAN

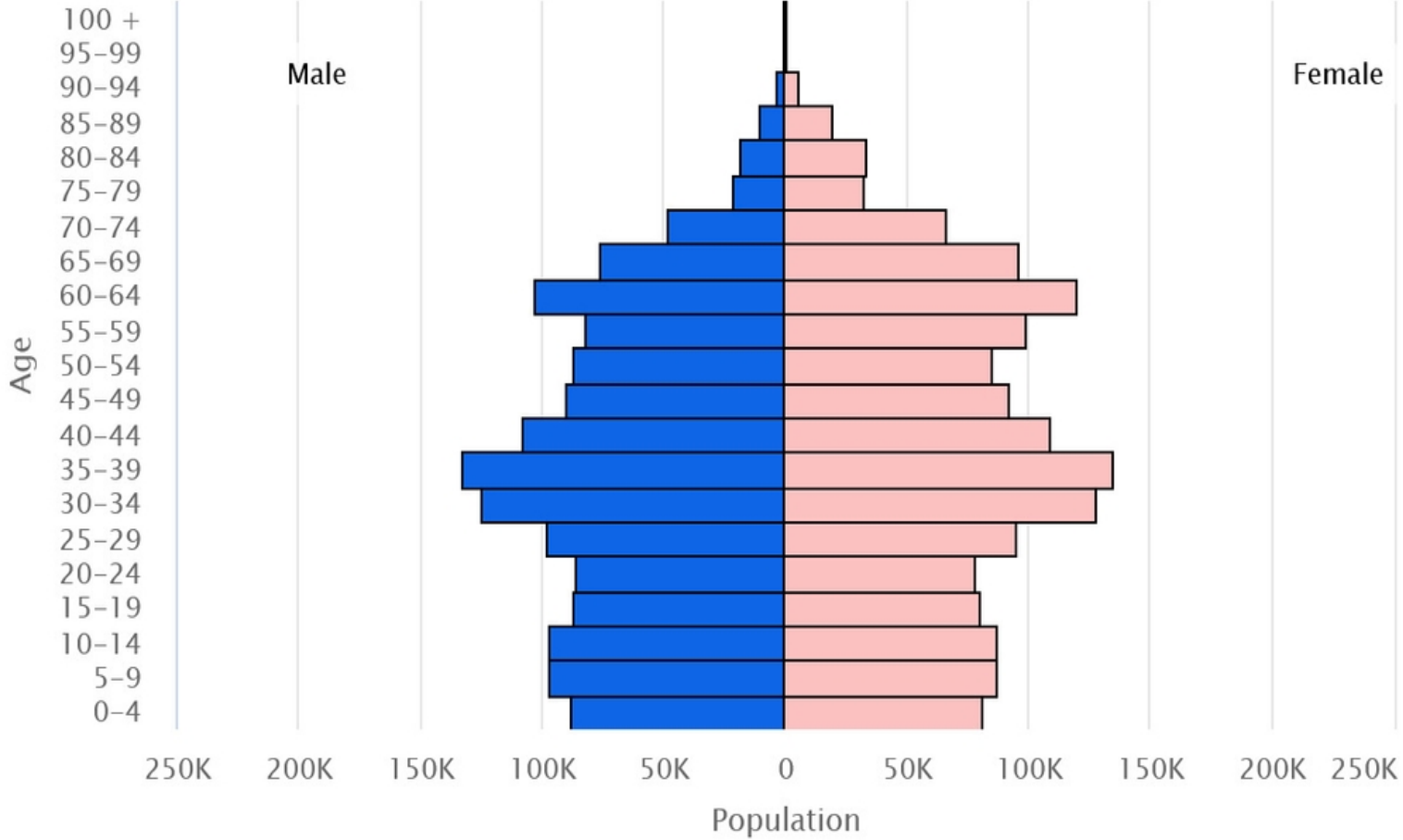
- **Başkent:** Erivan
- **Nüfus:** 2.96 milyon (2023)
- **Yüzölçümü:** 29,743 km<sup>2</sup>
- **Konum:** Güney Kafkasya, Karadeniz ile Hazar Denizi arasında, Türkiye'nin doğusunda, Gürcistan'ın güneyinde, İran'ın kuzeyinde ve Azerbaycan'ın batısında yer alır.
- **Resmi Dil:** Ermenice
- **Para Birimi:** Ermeni Dramı (AMD)
- **GSMH:** 12.4 milyar USD (2022)
- **Cumhuriyetin Kuruluşu:** 21 Eylül 1991 (Sovyetler Birliği'nden bağımsızlık)

(<https://data.worldbank.org/country/armenia>)

<http://data.un.org/en/iso/am.html>

(<https://www.armstat.am/en/>)

# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ



U.S. Census Bureau, International Database

**Genel Görünüm:** Ermenistan'ın nüfus piramidi, dar bir tabana ve giderek genişleyen bir üst kesime sahiptir. Bu durum, düşük doğurganlık oranlarına ve yaşlanan bir nüfusa işaret eder.

**Genç Nüfus:** Aşağı kısımlar dar olup, genç nüfus azalmaktadır.

**Çalışma Çağındaki Nüfus:** Orta yaş grubunda (25-54 yaş arası) hafif bir genişleme görülmektedir.

**Yaşlı Nüfus:** 65 yaş ve üzeri nüfus, göreceli olarak geniştir ve bu da yaşlanma sürecinde olan bir nüfusu gösterir.

# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## Yaş Yapısı

**0-14 yaş: %17,7** (erkek  
275.589/kadın 250.630)

**15-64 yaş: %67** (erkek  
991.490/kadın 1.004.101)

**65 yaş ve üzeri: %15,3** (2024  
tahmini) (erkek 189.336/kadın  
265.619)

# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## BAĞIMLILIK ORANLARI

Toplam bağımlılık oranı: 49,6

Genç bağımlılık oranı: 30,6

Yaşlı bağımlılık oranı: 19,1

Potansiyel destek oranı: 5,2 (2021 tahmini)



# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## Bebek Ölüm Hızı

- **Toplam:** 11,6 ölüm/1.000 canlı doğum (2024 tahmini)
- **Erkek:** 13,1 ölüm/1.000 canlı doğum
- **Kadın:** 10 ölüm/1.000 canlı doğum



# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

**Neonatal Ölüm Hızı:** 5.7 ölümler/1,000 canlı doğum (2021)

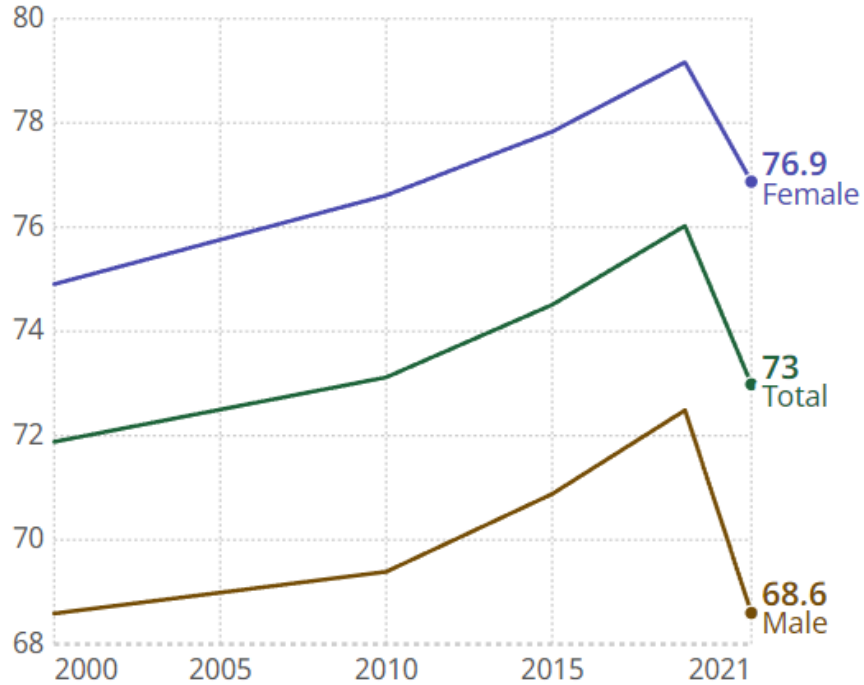
**5 Yaş Altı Ölüm Hızı:** 10.8 ölümler/1,000 canlı doğum

**Anne Ölüm Oranı:** 27 ölüm/100.000 canlı doğum (2020 tahmini)

# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## Doğuşta beklenen yaşam süresi

Yeni doğmuş bir bebeğin yaşamayı bekleyebileceği ortalama yıl sayısı.  
Ermenistan, her iki cinsiyet, 2000 - 2021.



## Doğuşta Beklenen Yaşam Süresi

- Ermenistan'da doğumda beklenen yaşam süresi: **2000'de 71,9 yıl** iken **2021'de 1,1 yıl** artarak **73 yıla** yükseldi.
- Avrupa'da doğumda beklenen yaşam süresi **2000'de 72,5 yıl** iken **2021'de 3,78 yıl** artarak **76,3 yıla** yükseldi.

# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

**Toplam doğurganlık oranı  
1,65 çocuk/kadın  
(2024 tahmini)**

**Kontraseptif  
Yaygınlık Oranı  
%57,1 (2019)**

(<https://www.who.int/data/gho/country-profiles/country-profile-details/GHO/armenia>)



# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## Hastalık Yükü



**Hastalık Yükü, Engelliliğe Göre Ayarlanmış Yaşam Yılları (DALY'ler):** Sağlık sorunlarının bir nüfus üzerindeki etkisinin kapsamlı bir resmi



**Erken Ölüm Nedeniyle Kaybedilen Yaşam Yılları (YLL):** Erken ölüm nedeniyle kaybedilen yıl sayısı



**Engellilikle Yaşanan Yıllar (YLD'ler):** Bu, hastalık veya yaralanma nedeniyle tam sağlıktan yoksun olarak yaşanan yılların sayısı

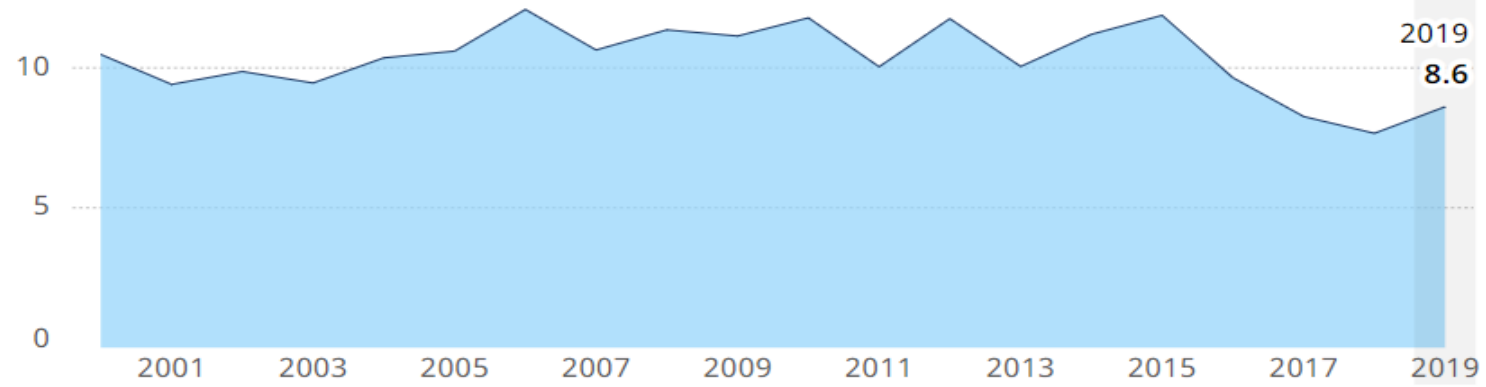
# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## 100.000 nüfus başına ölümler

Ermenistan, 2019

**8.61**

100.000 nüfus başına ölümler

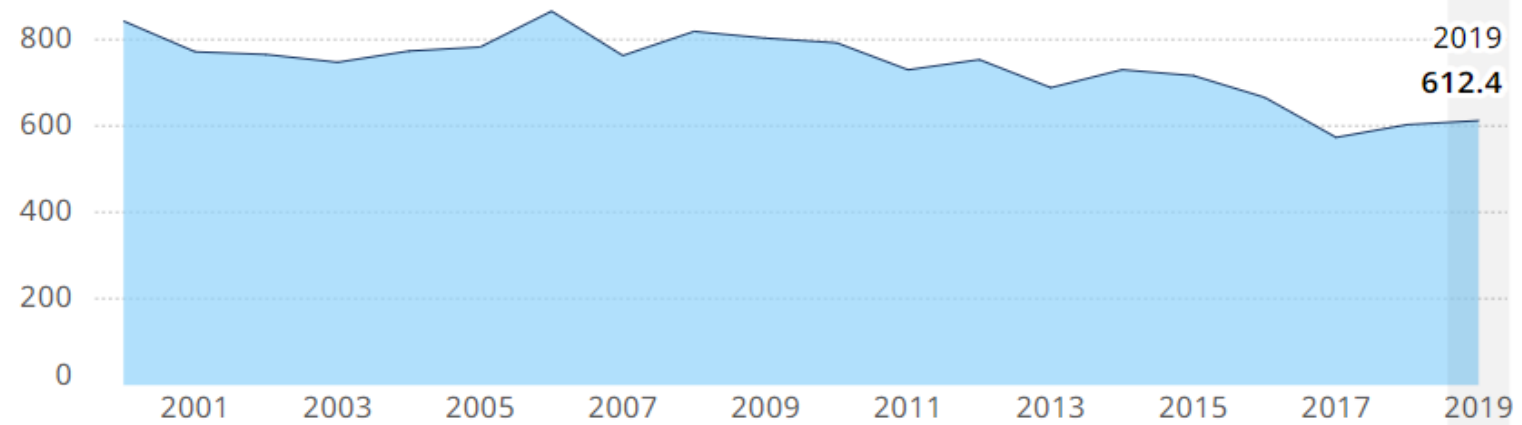


## Engelliliğe göre ayarlanmış yaşam yılları (DALY'ler)

Ermenistan, 2019

**612.36**

100.000 nüfus başına yıl



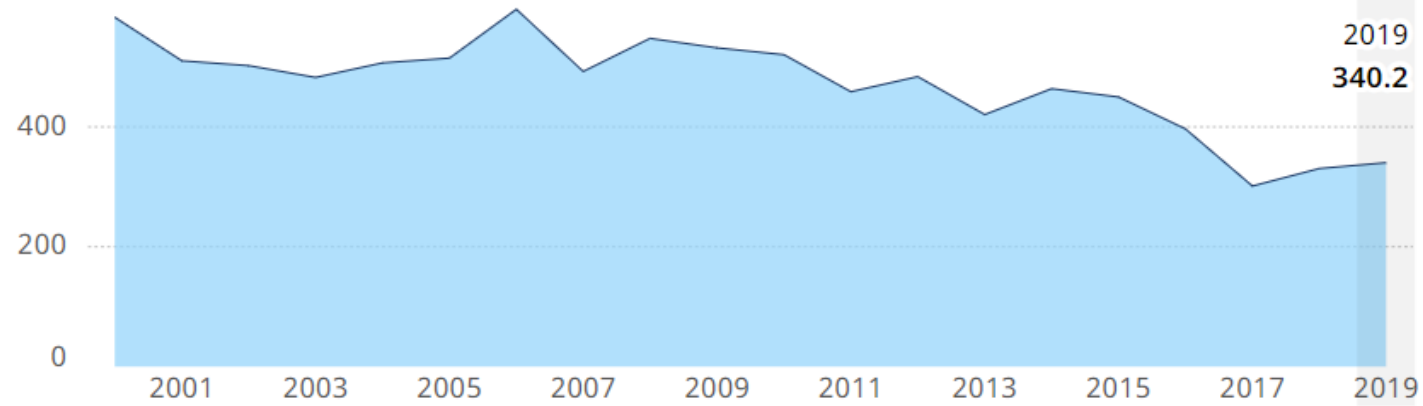
# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## Erken ölüm nedeniyle kaybedilen yaşam yılları (YLL)

Ermenistan, 2019

**340.24**

100.000 nüfus başına yıl

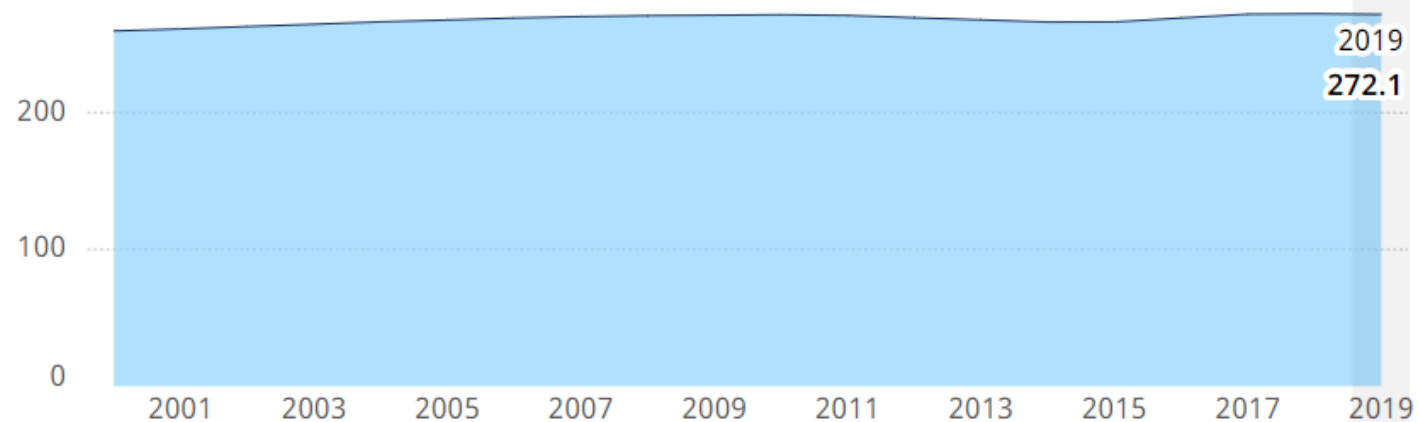


## Engellilik nedeniyle kaybedilen sağlıklı yaşam yılları (YLD)

Ermenistan, 2019

**272.12**

100.000 nüfus başına yıl



# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## Öncelikli Sağlık Sorunları

Kardiyovasküler  
Hastalıklar

Kanser

Solunum  
Hastalıkları

Metabolik  
Hastalıklar

Mental Sağlık  
Sorunları

Kamu Sağlığı  
Altyapısı ve  
Erişim

# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## Başlıca Ölüm Nedenleri

### En önemli ölüm nedenleri

100.000 nüfus başına ölümler. Ermenistan, 2019

İskemik kalp hastalığı	301	
Felç	72	
Alt solunum yolu enfeksiyonları	41	
Soluk borusu, bronş, akciğer kanserleri	35	
Kronik obstrüktif akciğer hastalığı	28	
Hipertansif kalp hastalığı	26	
Şeker hastalığı	24	
Karaciğer sirozu	21	
Yol yaralanması	20	
Kolon ve rektum kanserleri	16	

1 Cardiovascular diseases

2 Respiratory infections & TB

3 Neoplasms

4 Digestive diseases

5 Neurological disorders

6 Diabetes & CKD

7 Chronic respiratory

8 Unintentional inj

9 Transport injuries

10 Other non-communicable

11 Self-harm & violence

12 Other COVID Outcomes

13 Maternal & neonatal

14 Substance use

15 Other infectious

16 Musculoskeletal disorders

17 HIV/AIDS & STIs

18 Skin diseases

19 Nutritional deficiencies

20 Enteric infections

21 NTDs & malaria

22 Mental disorders

# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## Öncelikli Risk Faktörleri

### Tütün Kullanımı

<b>Toplam: %25,5</b> (2020 tahmini)	<b>Erkek: %49,4</b> (2020 tahmini)	<b>Kadın: %1,5</b> (2020 tahmini)
--	---------------------------------------	--------------------------------------

**Obezite Oranı**

**Yetişkinler: %22.5**  
(2022 verilerine göre)

**Çocuklar ve Ergenler: %14.4** (5-19 yaş arası) (2019 verilerine göre)

# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## Öncelikli Risk Faktörleri

Hipertansiyon, Ermenistan'da yaygın bir sağlık problemidir.

**Hipertansiyon Oranı**

**Yetişkinler: %30.8  
(15 yaş ve üzeri)**

Yüksek kan şekeri ve diyabet riski de, Ermenistan'da göz ardı edilemez bir sağlık problemidir.

**Yüksek Kan  
Şekeri/Diyabet  
Prevalansı**

**Yetişkinler: %9.1**

# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ



## Sağlık Personelince Gerçekleştirilen Doğum Yüzdesi

2020 yılı verilerine göre, Ermenistan'daki doğumların %99.5'i kalifiye sağlık personeli (doktor, ebe veya hemşire) tarafından gerçekleştirilmektedir.

# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## Bağışıklama Yüzdesi



DTP3  
Aşılama  
Oranı: %93

BCG Aşılama  
Oranı: %97

Polio Aşılama  
Oranı: %94

HepB3  
Aşılama  
Oranı: %94

Hib3 Aşılama  
Oranı: %94

MCV1  
Aşılama  
Oranı: %93

PCV3  
Aşılama  
Oranı: %94

# DEMOGRAFİK YAPI VE SAĞLIK DÜZEYİ GÖSTERGELERİ

## Bağışıklama

Ermenistan'da çocuklar için bağışıklanma oranları genellikle yüksektir ve 2021 yılı itibariyle kritik aşular (DTP3, BCG, Polio, HepB3, Hib3, MCV1, ve PCV3) %93 ile %97 arasında değişen oranlarda uygulanmaktadır.



# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## Koruyucu Sağlık Hizmetleri

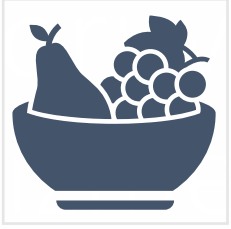
**Aşılama Programları:**  
Çocuklar için rutin aşı programları (difteri, tetanoz, boğmaca, kızamık, kabakulak, kızamıkçık, çocuk felci, hepatit B, vb.)

**Anne ve Çocuk Sağlığı Hizmetleri:** Doğum öncesi (prenatal) bakım, doğum sonrası (postnatal) bakım, yenidoğan taramaları ve kontroller

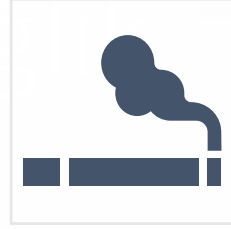
**Bulaşıcı Hastalıkların Önlenmesi**

**Kronik Hastalıkların Yönetimi ve Önlenmesi**

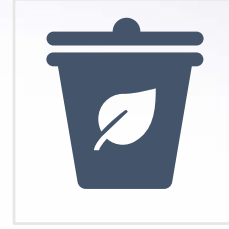
## Koruyucu Sağlık Hizmetleri



**Beslenme ve Fiziksel Aktivite Programları:** Sağlıklı beslenme ve fiziksel aktiviteyi teşvik eden kampanyalar



**Sigara ve Alkol Önleme Programları**



**Çevresel Sağlık Kontrolleri:** Su ve hava kalitesinin düzenli kontrolü



**Okullar ve İşyerleri için Sağlık Programları:** Okul sağlığı programları (aşılamalar, beslenme, hijyen eğitimi)

# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## Koruyucu Sağlık Hizmetleri



**Ermenistan Sağlık Bakanlığı (Ministry of Health of the Republic of Armenia):** Ulusal sağlık politikalarının oluşturulması, koordinasyonu ve uygulanmasından sorumludur. Başlıca faaliyet alanları arasında aşılama programları, anne ve çocuk sağlığı programları, bulaşıcı hastalıkların önlenmesi, halk sağlığı araştırmaları ve sağlık eğitimi kampanyaları bulunmaktadır.

### Uluslararası Kuruluşlar:

- **Dünya Sağlık Örgütü (WHO)**
- **Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF)**
- **Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri**

Bu kuruluşlar, Ermenistan'a teknik ve finansal destek sağlamakta, sağlık personelinin eğitilmesine katkıda bulunmakta ve halk sağlığı acil durumlarına müdahale etmektedir. Destek faaliyetleri arasında bağışıklama kampanyaları, sağlık sistemi güçlendirme projeleri, sağlık eğitimi ve farkındalık programları yer alır.

# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## Koruyucu Sağlık Hizmetlerinde Görevli Kuruluşlar

Yerel ve Ulusal Sağlık Hizmeti Sağlayan Kuruluşlar:

- Aile Sağlığı Merkezleri ve Poliklinikler
- Toplum Sağlığı Merkezleri

Bu merkezler, sahada doğrudan koruyucu sağlık hizmetleri sunar. Başlıca hizmetleri aşılama, rutin sağlık kontrolleri, beslenme desteği, anne ve çocuk sağlığı takibi ile bulaşıcı ve kronik hastalıkların önlenmesini içerir.



# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## Koruyucu Sağlık Hizmetlerinde Görevli Kişiler

### Sağlık Profesyonelleri:

- **Hemşireler ve Ebeler:** Anne ve çocuk sağlığı hizmetleri, doğum öncesi ve sonrası bakım, aşılama ve sağlık eğitimi gibi görevleri yerine getirirler.
- **Toplum Sağlığı Çalışanları:** Sağlık eğitimi, hastalık önleme programları ve saha çalışmalarında görev alırlar.
- **Uzman Hekimler (Enfeksiyon Hastalıkları, Pediatri, Halk Sağlığı Uzmanları):** Spesifik sağlık programlarının uygulanmasında, epidemiyolojik izlemede ve sağlık politikalarının geliştirilmesinde önemli rol oynarlar.

: [<http://moh.am>](<http://moh.am>)

[<https://www.euro.who.int/en/countries/armenia>]

## Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri



### **Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Örgütlenmesi:**

Ermenistan'da birinci basamak sağlık hizmetleri, sağlık ocakları, aile sağlığı merkezleri, toplum sağlığı merkezleri ve özel muayenehaneler aracılığıyla sunulmaktadır.

**Aile Sağlığı Merkezleri:** Temel sağlık hizmetleri, çocuk aşılamaları, doğum öncesi ve sonrası bakım gibi hizmetler sunmaktadır. Ermenistan genelinde yaklaşık 481 aile sağlığı merkezi bulunmaktadır.

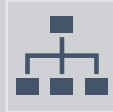
**Kırsal Sağlık Merkezleri:** Kırsal alanlarda hizmet veren bu merkezler, genellikle hemşireler ve sağlık teknisyenleri tarafından yönetilen küçük kliniklerden oluşur. Ülkede yaklaşık 200 kırsal sağlık merkezi faaliyet göstermektedir.

## Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri

- **Toplum Sağlığı Merkezleri:** Bu merkezler, halk sağlığı programları, bulaşıcı hastalıkların kontrolü ve önlenmesi gibi hizmetler sağlamaktadır. Ermenistan'da toplam 52 toplum sağlığı merkezi bulunmaktadır.
- **Özel Muayenehaneler:** Özel sektör tarafından işletilen bu muayenehaneler daha çok şehirlerde yaygındır. Sayıları değişmekle birlikte, Ermenistan genelinde 1000'in üzerinde özel muayenehane bulunmaktadır.



# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU



**Merkezi Yönetim:** Sağlık hizmetlerinin organize edilmesi ve finansmanı merkezi yönetim tarafından sağlanır.



**Yerel Yönetimler:** Hizmet sunumu organizasyonunda yerel yönetimlerin (belediyeler) de rolü vardır, özellikle kırsal alanlarda.



**Kentsel Alanlar:** Genelde daha iyi donanımlı ve personel açısından daha zengin olan sağlık merkezleri vardır. Özel muayenehaneler ve hastaneler daha yoğunluklardır.



**Kırsal Alanlar:** Daha az donanımlı ve personel sayısı kısıtlıdır. Ancak temel sağlık hizmetleri genellikle kırsal sağlık merkezleri ve gezici sağlık ekipleri tarafından sağlanmaktadır.

# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## İkinci Basamak Sağlık Hizmetleri



### Ermenistan Hastane ve Yatak Kapasitesi (2021):

**Toplam Hastane Sayısı:** Ermenistan'da kamu ve özel sektör dahil toplam 113 hastane bulunmaktadır.

#### Kamu Hastaneleri:

**Sayısı:** 69

**Yatak Sayısı:** Toplam 8,900 yatak

#### Özel Hastaneler:

**Sayısı:** 44

**Yatak Sayısı:** Toplam 1,200 yatak

**Yatak Doluluk Oranı:** 2021 yılı itibarıyla hastanelerdeki yatak doluluk oranı %65'tir.

**Yatak Değişim Hızı:** Hastanelerdeki yatak değişim hızı ortalama olarak yılda 23 yataktır.

**Hastane Yatağı Yoğunluğu:** 2019 yılı itibarıyla Ermenistan'da hastane yatağı yoğunluğu 4,2 yatak/1.000 nüfustur.



# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## Üçüncü Basamak Sağlık Hizmetleri



Ermenistan'da üçüncü basamak sağlık hizmetleri genellikle merkezi yönetim tarafından yönetilir ve düzenlenir. Bu hizmetlerin planlanması, finansmanı ve denetimi Sağlık Bakanlığı'nın sorumluluğundadır.

- **Üniversite ve Araştırma Hastaneleri:** Üçüncü basamak sağlık hizmetleri, üniversite hastaneleri ve araştırma merkezleri tarafından sunulmaktadır. Örnekler arasında Yerevan Devlet Tıp Üniversitesi Hastanesi, Hematoloji Araştırma Merkezi ve Kanser Araştırma Enstitüsü gibi kurumlar bulunmaktadır.
- **Özel Sağlık Kurumları:** Özel sektör tarafından işletilen bazı üçüncü basamak sağlık hizmetleri de mevcuttur, ancak kamusal hizmetlerin ağırlığı daha fazladır.
- **Kamuya Ait Üçüncü Basamak Hastaneler:** Toplamda 6 büyük kamu hastanesi üçüncü basamak sağlık hizmeti sunmaktadır.
- **Toplam Yatak Kapasitesi:** Üçüncü basamak hastanelerdeki toplam yatak sayısı yaklaşık 1,200 ile 1,500 arasındadır.



# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## Palyatif Bakım



Palyatif bakım, hastaların yaşam kalitesini artırmayı ve acılarını hafifletmeyi amaçlayan bir sağlık hizmetidir. Ermenistan'da palyatif bakım, sağlık sisteminin önemli ve giderek daha fazla önem kazanan bir parçasıdır.

**Ermenistan Sağlık Bakanlığı:** Palyatif bakım hizmetlerinin yasal düzenlemelerinden sorumludur.

**Hastaneler ve Klinikler:** Bazı büyük hastaneler ve klinikler, palyatif bakım ünitelerine sahiptir ve hastalara bu alanda hizmet sunmaktadır.

**Özel Sağlık Kuruluşları ve STK'lar:** Bazı özel sağlık kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları da palyatif bakım hizmetleri sunmakta ve destek vermektedir.

**Evde Palyatif Bakım:** Bazı organizasyonlar, hastaların evlerinde palyatif bakım hizmetleri sunarak, hastaların kendi ev ortamlarında destek almalarını sağlamaktadır.

### Hizmet Kapsamı:

- **Ağrı ve Semptom Yönetimi:** Hastaların ağrı ve diğer semptomlarının etkin bir şekilde yönetilmesini sağlar.
- **Psikososyal Destek:** Hastaların ve ailelerinin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarına yönelik destek sunar.
- **Multidisipliner Yaklaşım:** Farklı disiplinlerden uzmanların bir araya gelerek hastaların bakımına katkı sağladığı bir yaklaşımı benimser.

# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## SAĞLIK SİSTEMİ GENEL İŞLEYİŞİ

Ermenistan sağlık sistemi, Sovyetler Birliği döneminden kalma bir yapı temelinde gelişmiştir. Bağımsızlık sonrası dönemde sağlık sisteminde bir dizi reform gerçekleştirilmiştir.

- **Merkezi Yönetim:** Mevcut sağlık sistemi, merkezi yönetim tarafından yönetilmekte ve yerel sağlık kuruluşları tarafından desteklenmektedir. Sağlık Bakanlığı, sağlık politikalarını belirler, standartları geliştirir ve hizmetlerin bu standartlara uygun olarak sunulmasını sağlar (santralizasyon).
- **Yerel Yönetim:** İl ve bölge düzeyindeki sağlık yönetim birimleri, temel sağlık hizmetlerinin sunulmasında ve bazı idari kararların alınmasında yetkilidir (desantralizasyon). Bu yapı, yerel sağlık hizmetlerinin daha etkin yönetilmesine katkı sağlar.



# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## Sevk Zinciri

### Sağlık Hizmetlerinin Basamakları

**Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri:** Kapsayıcı aile hekimliği, sağlık ocakları ve aile sağlığı merkezleri gibi temel sağlık hizmetlerini içermektedir. Bu hizmetler, genel sağlık sorunlarının ilk değerlendirilmesi ve basit tedavilerin uygulanması için sunulmaktadır.

**İkinci Basamak Sağlık Hizmetleri:** Daha karmaşık sağlık sorunları için hastaneler ve polikliniklerde sunulan hizmetlerdir. Uzman doktorlar tarafından yapılan muayeneler, teşhis hizmetleri ve tedaviler bu basamakta yer alır.

**Üçüncü Basamak Sağlık Hizmetleri:** Spesifik tedavi gerektiren ve yüksek uzmanlık düzeyi gerektiren durumlar için sunulan sağlık hizmetleridir. Bu basamak, ileri düzey teşhis, tedavi ve bakım gerektiren hastalar için uygundur.



# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## Sağlık Sistemi Genel İşleyişte Devletin Rolü

- **Politika ve Yönetim:** Devlet, sağlık sisteminin yönetimi, planlanması ve politikasının oluşturulmasında ana rol oynar. Sağlık Bakanlığı, bu süreçlerin merkezinde yer alır ve sağlık hizmetlerinin düzenlenmesini sağlar.
- **Finansman ve Kaynak Dağılımı:** Devlet, kamu sağlık hizmetlerinin finansmanını sağlamakta ve kaynakların adil bir şekilde dağıtılmasını denetlemektedir. Kamu bütçesi, sağlık hizmetlerinin sürdürülebilirliğinde önemli bir paya sahiptir.
- **Hizmet Sunumu:** Sağlık hizmetleri, genellikle merkezi yönetim ve yerel sağlık birimleri tarafından sunulmaktadır. Devlet, kamu hastanelerini, aile sağlığı merkezlerini ve diğer sağlık kuruluşlarını işletir veya denetler.
- **Denetim ve Standartlar:** Devlet, sağlık hizmetlerinin kalitesini korumak amacıyla standartlar belirler ve bu standartların uygulanmasını denetler. Sağlık Bakanlığı, kalite kontrol, hasta güvenliği ve hizmet etkinliğini sağlamak için düzenleyici bir rol üstlenir.
- **Halk Sağlığı ve Önleme:** Devlet, halk sağlığı kampanyaları ve koruyucu sağlık hizmetleri aracılığıyla toplum sağlığını iyileştirmeye yönelik çalışmalar yapar. Bulaşıcı hastalıkların kontrolü, aşılama programları ve sağlık eğitimi gibi önleyici hizmetler sunulmaktadır.

# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## Sağlık Enformasyonu



Enformasyon yönetimi, sağlık hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulması, sağlık politikalarının geliştirilmesi ve genel sağlık durumunun izlenmesinde kritik bir rol oynar.

- **Sağlık Enformasyon Sistemleri:** Bu sistemler, sağlık verilerinin toplanması, işlenmesi, analiz edilmesi ve bilgi paylaşımı süreçlerini kapsar. Sağlık enformasyon sistemleri, sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmak ve stratejik kararların alınmasına destek olmak için önemli bir altyapı sağlar.
- **Merkezi Yönetim:** Ulusal düzeyde sağlık verilerinin toplanması, işlenmesi ve analiz edilmesi merkezi yönetim tarafından gerçekleştirilir. Bu süreç, Sağlık Bakanlığı tarafından koordine edilerek sağlık politikalarının oluşturulmasında temel bilgi sağlar.
- **Yerel Yönetim:** Yerel yönetimler, veri toplama süreçlerinde görev alır ve topladıkları verileri Sağlık Bakanlığı'na raporlar. Bu şekilde, ulusal sağlık enformasyon sistemlerine katkıda bulunarak yerel düzeydeki sağlık hizmetlerinin izlenmesini ve değerlendirilmesini sağlar.

# SAĞLIK HİZMETLERİ ÖRGÜTLENMESİ VE SUNUMU

## Sağlık Enformasyonu

- Hasta Kaydı ve Elektronik Sağlık Kayıtları
- Raporlama Sistemleri
- Sağlık Bakanlığı'nın Analiz Birimleri
- Elektronik Veri İşleme Sistemleri
- Halka ve Sağlık Profesyonellerine Bilgi Sağlanması
- Telemedicine Uygulamaları : Covid-19 pandemisi
- Mobil Sağlık Uygulamaları ve E-Health Çözümleri

# SAĞLIK HARCAMALARI VE FİNANSMANI

**Toplam Sağlık Harcamasının GSYİH İçindeki Payı:** Ermenistan'ın toplam sağlık harcaması, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) içinde %4.9'luk bir paya sahiptir.

**Kişi Başına Düşen Yıllık Sağlık Harcaması:** 2020 yılı itibarıyla kişi başına düşen yıllık sağlık harcaması yaklaşık 260 ABD dolarıdır.

## Harcama Dağılımı:

- **Hastane Hizmetleri:** Sağlık harcamalarının en büyük kısmını oluşturarak toplam harcamaların yaklaşık %45'ini kapsamaktadır.
- **Ayakta Tedavi Hizmetleri:** Sağlık harcamalarının yaklaşık %25'i ayakta tedavi hizmetlerine ayrılmaktadır.
- **İlaç ve Tıbbi Ürünler:** Toplam sağlık harcamalarının yaklaşık %20'si ilaç ve tıbbi ürünler için harcanmaktadır.

Ermenistan'da sağlık harcamalarının GSYİH içindeki payı ve kişi başına düşen sağlık harcaması, dünya ve bölge ortalamalarına göre nispeten düşük seviyelerde kalmaktadır. Bu durum, ülkenin sağlık finansmanı ve sağlık hizmetlerine erişim konusunda iyileştirilmesi gereken alanlara işaret etmektedir.



# FİNANSMAN KAYNAKLARI



**Devlet Sağlık Harcamaları:** Sağlık hizmetleri, genel vergi gelirleri ve sosyal güvenlik sistemi üzerinden finanse edilmektedir. Devlet sağlık harcamaları, toplam sağlık harcamalarının %37'sini oluşturmaktadır.

**Hane Halkı Cepten Ödemeleri:** Ermenistan'da sağlık finansmanında en büyük payı, hane halkı tarafından doğrudan yapılan cepten ödemeler almaktadır. Toplam sağlık harcamalarının %53'ü cepten yapılan harcamalardan karşılanmaktadır.

**Özel Sağlık Sigortaları:** Özel sağlık sigortalarının kullanımı sınırlıdır ve toplam sağlık harcamalarının yalnızca %5'ini oluşturmaktadır.

**Uluslararası Yardım ve Bağışlar:** Sağlık sistemine yönelik uluslararası yardım ve bağışlar, özellikle belirli projeler ve programlar için ek finansman sağlamaktadır.

**Ermenistan'ın sağlık finansman yapısı, yüksek cepten ödemeler ve sınırlı özel sağlık sigortası kullanımı ile karakterizedir. Bu yapı, hane halklarının sağlık hizmetlerine erişimini ve sağlık harcamaları üzerindeki mali yükü doğrudan etkilemektedir. Sağlık finansmanı için daha sürdürülebilir ve adil bir sistem oluşturulması gerekmektedir.**

[<https://data.worldbank.org/indicator/SH.XPD.CHEX.PC.CD>]

<https://www.oecd.org/health/health-statistics.htm>

# SAĞLIKTA İNSAN GÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Toplam Hekim Sayısı:  
Yaklaşık 12,400 hekim

Nüfusa Düşen Hekim  
Sayısı: 1000 kişi başına  
yaklaşık 4.2 hekim

Toplam Hemşire Sayısı:  
Yaklaşık 13,300 hemşire

Nüfusa Düşen Hemşire  
Sayısı:1000 kişi başına  
yaklaşık 4.6 hemşire

Toplam Eczacı Sayısı:  
Yaklaşık 1,200 eczacı

Nüfusa Düşen Eczacı  
Sayısı: 1000 kişi başına  
yaklaşık 0.4 eczacı

Toplam Diş Hekimi  
Sayısı: Yaklaşık 1,400 diş  
hekim

Nüfusa Düşen Diş  
Hekimi Sayısı: 1000 kişi  
başına yaklaşık 0.5 diş  
hekim

Laboratuvar  
Teknisyenleri, Radyoloji  
Teknisyenleri: Yaklaşık  
3,000 tekniker ve destek  
personeli

Nüfusa Düşen  
Oran:1000 kişi başına  
yaklaşık 1  
tekniker/destek  
personeli

# ERMENİSTAN SAĞLIK SİSTEMİ GENEL SORUNLAR

**Yolsuzluk**

**Şeffaf Olmayan İdare**

**Sağlık Hizmetlerinin Eşitsizliği**

**Eski ve Yetersiz Altyapı**

**Yetersiz Tedarik Zinciri**

**Yetersiz Finansman**

**Cepten Harcamalar**